NORAKSTS
Lieta Nr. A42752009
A00158-10/39

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rēzeknē 2010.gada 26.martā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnesis S.Linkevičs,

piedaloties pieteicējai *S.N.*,
atbildētājas Rēzeknes pilsētas pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Rēzeknes pilsētas domes pilnvarotajam pārstāvim *I.S.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *S.N.* pieteikumu par Rēzeknes pilsētas domes 2009.gada 13.marta lēmuma Nr.116 atcelšanu, labvēlīga administratīvā akta izdošanu un morālā kaitējuma atlīdzināšanu Ls 1500 apmērā.

Aprakstošā daļa

[1] 2005.gada 1.novembrī *S.N.* (turpmāk arī – pieteicēja) vērsās Rēzeknes pilsētas domē (turpmāk arī – atbildētāja) ar iesniegumu, kurā lūdza reģistrēt viņu pašvaldības palīdzības saņemšanai dzīvojamo telpu nodrošināšanā.

[1.1] Rēzeknes pilsētas dome ar 2005.gada 14.novembra lēmumu Nr.1.2.-54/1609 izskatot pieteicējas iesniegumu, atteikusi reģistrēt pieteicēju, pamatojot ar to, ka pieteicēja nav iesniegusi visus nepieciešamos dokumentus un ir citas pašvaldības iedzīvotāja.

[1.2] Pieteicēja 2005.gada 14.decembrī atkārtoti vērsās Rēzeknes pilsētas domē, lūdzot reģistrēt viņu pašvaldības palīdzības saņemšanai dzīvojamo telpu nodrošināšanā, un norādot, ka līdz viņas nodošanai ārpusģimenes aprūpē, pieteicējas dzīvesvieta ir bijusi Rēzeknes pilsēta.

[1.3] Rēzeknes pilsētas dome, izskatot minēto pieteicējas iesniegumu, ar 2006.gada 26.janvāra lēmumu Nr.1.2.-59/162 atteikusi reģistrēt pieteicēju pašvaldības palīdzības saņemšanai dzīvojamo telpu nodrošināšanā, jo pieteicēja Rēzeknē dzīvojusi līdz 1999.gada 20.oktobrim, bet pēc tam */adrese/*, tāpēc, pamatojoties uz likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14.panta trešo pieteicējai ir jāvēršas Kantinieku pagasta padomē.

[1.4] 2006.gada 1.jūnijā Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicējas pieteikums par Rēzeknes pilsētas domes 2005.gada 14.novembra lēmuma Nr.1.2.-54/1609 un Rēzeknes pilsētas domes 2006.gada 26.janvāra lēmuma Nr.1.2.-59/162 atcelšanu un administratīvā akta izdošanu.

[1.5] Administratīvā rajona tiesa ar 2008.gada 7.janvāra spriedumu apmierināja pieteikumu un uzdeva Rēzeknes pilsētas pašvaldībai mēneša laikā pēc sprieduma spēkā stāšanās atkārtoti izdot administratīvo aktu, ar kuru tiktu izvērtētas pieteicējas tiesības būt reģistrētai pašvaldības palīdzības saņemšanai dzīvojamo telpu nodrošināšanā.

[1.6] 2008.gada 25.martā Rēzeknes pilsētas domes dzīvokļu komisija ar lēmumu Nr.5 atteica pieteicējai reģistrēšanu pašvaldības palīdzības dzīvokļa jautājumu palīdzības reģistrā, jo pieteicēja pēc palīdzības griezās pēc sešiem mēnešiem.

Pieteicēja minēto lēmumu apstrīdēja Rēzeknes pilsētas domē.

[1.7] 2009.gada 13.martā Rēzeknes pilsētas dome ar lēmumu Nr.116 atstāja spēkā Rēzeknes pilsētas domes dzīvokļu komisijas 2008.gada 25.marta lēmumu Nr.5 un noraidīja pieteicējas prasību par morālā kaitējuma atlīdzināšanu Ls 1500 apmērā.

[2] 2009.gada 20.aprīlī Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicējas pieteikums par Rēzeknes pilsētas domes 2009.gada 13.marta lēmuma Nr.116 atcelšanu, labvēlīga administratīvā akta izdošanu un morālā kaitējuma atlīdzināšanu Ls 1500 apmērā. Pieteikumā norādīti šādi argumenti.

[2.1] Pieteicējas māte 2002.gada 23.martā nomirusi un pieteicēja uz to brīdi būdama nepilngadīga palikusi bez vecāku gādības. Pēc mātes nāves ar vecāko brāli pārvākusies dzīvot pie mātes māsīcas *I.S.* Kantinieku pagastā, kura vēlāk ar pagasttiesas lēmumu tika iecelta par pieteicējas aizbildni.

[2.2] Rēzeknes pilsētas domes 2005.gada 14.novembra lēmumā Nr.1.2.-54/1609 norādīts, ka iesniegumam nebija pievienoti visi vajadzīgie dokumenti.

Pieteicēja 2005.gada 14.decembrī atkārtoti griezusies ar vēstuli Rēzeknes pilsētas domē, norādot informāciju par savu dzīvesvietu no 1999.gada, kā arī pievienojot Sokolku pagasttiesas lēmumu par vecāku varas pārtraukšanu un lēmumu par aizbildņa iecelšanu pieteicējai. No šajos lēmumos iekļautās informācijas ir skaidri redzams, ka līdz 1999.gada 20.oktbrim pieteicēja ar māti dzīvojusi */adrese/*, bet vēlāk, līdz māte mirusi, dzīvojusi */adrese/*.

Ar Sokolku pagasttiesas 2002.gada 15.oktobra lēmumu *I.S.* tika iecelta par pieteicējas aizbildni.

Pieteicēja Rēzeknes pilsētas domei norādījusi, ka saskaņā ar likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14.panta ceturto daļu, palīdzību dzīvojamo telpu nodrošināšanā pieteicējai jālūdz pašvaldībai, kuras teritorijā bija viņas dzīvesvieta līdz nodošanai ārpusģimenes aprūpē.

Neskatoties uz iepriekš minēto, pieteicēja saņēmusi atkārtotu atteikumu, jo uz to brīdi pieteicēja bija deklarēta citā pašvaldībā.

[2.3] Pieteicēja uzskata, ka atbildētāja nav vērtējusi iesniegumos un tiem pievienotajos dokumentos norādīto informāciju, kā arī pieteicējas viedokli, izdarot secinājumus, kuriem nav nekāda pamatojuma, - nav norādes uz konkrētām tiesību normām, uz kuru pamata pieņemts nelabvēlīgs lēmums; administratīvais akts nesatur norādes, kur un kādā termiņā to var apstrīdēt vai pārsūdzēt; atbildētāja, atsakot palīdzību dzīvokļu jautājumu risināšanā, nepiemēroja augstāka juridiskā spēka tiesību normu – likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14.panta ceturtās daļas noteikumus par to, ka bērnus bāreņus un bērnus, kuri palikuši bez vecāku gādības, ar dzīvojamo telpu nodrošina tā pašvaldība, kuras teritorijā bijusi bērna dzīvesvieta līdz viņa nodošanai ārpusģimenes aprūpē.

[2.4] 2008.gada 7.janvārī Administratīvā rajona tiesa (spriedums lietā Nr.A42436006) apmierināja pieteicējas prasību un uzdeva Rēzeknes pilsētas pašvaldībai mēneša laikā pēc sprieduma spēkā stāšanās atkārtoti izdot administratīvo aktu ar kuru tiktu izvērtētas pieteicējas tiesības reģistrēties pašvaldības palīdzības saņemšanai dzīvojamās telpas nodrošināšanā. Tāpat arī tiesas sprieduma 12.4.punktā norādīts, ka pieteicējas situācijā atteikums atsaucoties uz likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14.panta trešo daļu nav pamatots, bet Atbildētājam ir jāiegūst visa nepieciešamā informācija par to, kur bija pieteicējas dzīvesvieta pirms nodošanas ārpus ģimenes aprūpē. Neskatoties uz to Rēzeknes pilsētas pašvaldība (Rēzeknes pilsētas domes dzīvokļu komisija) tikai 2008.gada 25.martā pieņēma lēmumu Nr.5 saskaņā ar kuru atbilstoši likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14.panta 6.punkta (3) apakšpunktam atsaka palīdzības sniegšanu, jo pēc tās pieteicēja esot griezusies vēlāk kā pēc 6 mēnešiem.

[3] 2009.gada 22.maijā Administratīvajā rajona tiesā saņemts atbildētājas paskaidrojums, kurā norādīts, ka pieteikumu neatzīst un paskaidrots tālāk minētais.

[3.1] 2005.gada 14.novembrī Rēzeknes pilsētas dome nosūtījusi pieteicējai atbildi, kurā paskaidrots, ka, pamatojoties uz Ministru kabineta 1999.gada 13.jūlija noteikumiem Nr.254 „Noteikumi par sociālajām garantijām bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem", sociālās garantijas un dzīvojamo telpu nodrošina tā pašvaldība,

kurā bez vecāku gādības palikušais bērns ir pierakstīts un kura ir noteikusi ārpus ģimenes audzināšanas veidu - aizbildni. Pieteicējai ar 2002.gada 15.oktobra Rēzeknes rajona Sokolku pagasttiesas lēmumu Nr.1-6.5.2002 tika iecelta aizbildne *I.S.*, dzīvojoša */adrese/*.

Rēzeknes rajona Sokolku pagasttiesa ar 2004.gada 13.janvāra lēmumu Nr. 1-6/1-2004 nolēmusi atbrīvot *I.S.* no aizbildņa pienākumu pildīšanas, sakarā ar aizbilstamās pilngadību. Pieteicēja no 2002.gada jūlija dzīvojusi */adrese/*.

[3.2] Ar Rēzeknes pilsētas domes 2006.gada 26.janvāra paziņojumu Nr.l.2.-59/162 pieteicējai tika paziņots, ka saskaņā ar Ministru kabineta 1999.gada 13.jūlija noteikumiem Nr.254 „Noteikumi par sociālajām garantijām bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem" un likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14.panta trešo daļu, pieteicējai bija jāgriežas pēc palīdzības, lai nodrošinātu ar dzīvojamās telpas saņemšanu Rēzeknes rajona Kantinieku pagastā, jo no Rēzeknes pilsētas viņa tika izrakstīta 1999.gada 20.oktobrī un citu ziņu par aktuālo dzīvesvietas reģistrāciju uz iesniegumu izskatīšanas brīdi nebija.

[3.3] 2008.gada 7.janvārī Administratīvā rajona tiesa nolēma uzdot Rēzeknes pilsētas pašvaldībai mēneša laikā pēc sprieduma spēkā stāšanas atkārtoti izdot administratīvo aktu, ar kuru tiktu izvērtētas *S.N.* tiesības būt reģistrētai pašvaldības palīdzības saņemšanai dzīvojamo telpu nodrošināšanā.

Ar Rēzeknes pilsētas domes Dzīvokļu komisijas 2008.gada 25.marta lēmumu Nr.5 „Par dzīvokļu jautājumiem" atteikts reģistrēt *S.N.* pašvaldības palīdzības dzīvokļa jautājuma palīdzības reģistrā, pamatojoties uz likuma „Par pašvaldību palīdzību dzīvokļu jautājumu risināšanā" 14.panta 3.daļu, jo bērni bāreņi un bērni, kuri palikuši bez vecāku gādības, maznodrošināti repatrianti, maznodrošinātas personas, kuras atbrīvotas no ieslodzījuma vietas, ar dzīvojamo telpu nodrošināmas tikai tad, ja tās reģistrētas šā veida palīdzības saņemšanai ne vēlāk kā sešus mēnešus pēc tam, kad ieguvušas tiesības uz nodrošinājumu ar dzīvojamo telpu.

[3.4] Atbildētāja paskaidrojumā arī norāda, ka saskaņa ar likuma „Par pašvaldību palīdzību dzīvokļu jautājumu risināšana" 14.panta 4.daļu bērnus bāreņus un bērnus, kuri palikuši bez vecāku gādības, ar dzīvojamo telpu nodrošina tā pašvaldība, kuras teritorijā bijusi bērna dzīvesvieta līdz viņa nodošanai ārpusģimenes aprūpē. *S.N.* dzīvesvieta līdz viņas nodošanai ārpusģimenes aprūpē bija */adrese/* no 2002.gada jūlija.

Likuma „Par pašvaldību palīdzību dzīvokļu jautājumu risināšanā" 14.panta 2.daļa nosaka, ka „Par to, ka bērni bāreņi un bērni, kuri palikuši bez vecāku gādības, kā arī personas, kuras atrodas ieslodzījuma vietās, būs jānodrošina ar dzīvojamo telpu, attiecīgās iestādes paziņo pašvaldībām, kuru pienākums ir sniegt šā veida palīdzību. Šis paziņojums izdarāms ne vēlāk kā sešus mēnešus pirms tam, kad beidzas attiecīgās personas uzturēšanās bērnu aprūpes un audzināšanas iestādē, audžuģimenē vai pie aizbildņa vai kad attiecīgā persona beidz mācības izglītības iestādē vai obligāto militāro dienestu vai arī tiek atbrīvota no ieslodzījuma vietas." Šādu paziņojumu Rēzeknes pilsētas dome no Rēzeknes rajona Sokolku pagasttiesas nav saņēmusi.

[3.5] *I.S.* atbrīvota no *S.N.* aizbildņa pienākumu pildīšanas ar Rēzeknes rajona Sokolku pagasttiesas 2004.gada 13.janvāra lēmumu Nr.1-6/1-2004 „Par *I.S.* atbrīvošanu no *S.N.* aizbildņa pienākumu pildīšanas" un ar šo brīdi *S.N.* bija jāgriežas 6 mēnešu laika ar iesniegumu par dzīvojamo telpu nodrošināšanu tajā pašvaldība, kuras teritorijā bijusi viņas dzīvesvieta līdz viņas nodošanai ārpusģimenes aprūpē (likuma „.Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14.panta 4.daļa). *S.N.* dzīvesvieta līdz viņas nodošanai ārpusģimenes aprūpē bija */adrese/*. *S.N.* iesniedza iesniegumu Rēzeknes pilsētas domē tikai 2005.gada 1.novembrī, t.i., *S.N.* iesniedza iesniegumu ar l gada kavējumu un Rēzeknes pilsētas domē nevis Kantinieku pagastā, kā to prasa likums.

[3.6] *S.N.* nav tiesību uz morāla kaitējuma atlīdzināšanu, tā ka iesniedzēja ir līdzatbildīga par radušos situāciju un pamatojoties uz likuma „Par pašvaldību palīdzību

dzīvokļu jautājumu risināšanā" 14.panta 3.daļu bērni bāreņi un bērni, kuri palikuši bez vecāku gādības, maznodrošināti repatrianti, maznodrošinātas personas, kuras atbrīvotas no ieslodzījuma vietas, ar dzīvojamo telpu nodrošināmas tikai tad, ja tās, reģistrētas šā veida palīdzības, saņemšanai ne vēlāk kā sešus mēnešus pēc tam, kad ieguvušas tiesības, uz nodrošinājumu ar dzīvojamo telpu. No Sokolku pagasttiesas 2004.gada I3.janvāra pieņemtā lēmuma Nr.1-6/1-2004 „Par *I.S.* atbrīvošanu no *S.N.* aizbildņa pienākumu pildīšanas" *S.N.* Rēzeknes pilsētas pašvaldībā ar iesniegumu par dzīvojamo telpu nodrošināšanu griezās vēlāk kā sešu mēnešu laikā t.i. 2005.gada 1.novembrī un 2005.gada 14.decembrī. Līdz ar to iesniedzēja varēja novērst negatīvās sekas, kas radītas ar pieņemto nelabvēlīgo administratīvo aktum, ja Rēzeknes pilsētas pašvaldībā būtu griezusies ne vēlāk kā sešus mēnešus pēc tam, kad ieguvušas tiesības uz nodrošinājumu ar dzīvojamo telpu. Saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 10.panta pirmo daļu, cietušais nav tiesīgs pilnīgi vai daļēji saņemt zaudējuma atlīdzinājumu, ja viņš nav izmantojot savas zināšanas, spējas un praktiskās iespējas, darījis visu iespējamo. lai zaudējumu novērstu vai samazinātu.

[4] Tiesas sēdē pieteicēja prasījumu uzturēja un papildus pieteikumā minētajiem argumentiem paskaidroja, ka atbildētāja ignorē konkrētu tiesību normu – likuma „Par pašvaldību palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14.panta ceturto daļu. Tāpat atbildētāja nenoskaidroja visus faktus, piemēram, kur persona uzturējās visu to laiku no 1999.gada. Pirms ārpus ģimenes aprūpes bērni uzturējās Rēzeknē, pieteicējai bija sešpadsmit gadu un viņa mācījās vidusskolā.

[5] Tiesas sēdē atbildētājas pārstāvis prasījumu neatzina un papildus rakstveida paskaidrojumos minētajiem argumentiem norādīja, ka pieteicējai šādi jautājumi bija jārisina pagastā.

[6] Tiesas sēdē lieciniece *J.R.* norādīja, ka viņa dzīvo */adrese/*, bet mājas pagalmā ir māja ar Nr.5a. Lieciniece norādīja, ka pieteicēja kopā ar māti un brāli apmēram trīs gadus, kamēr nomira pieteicējas māte, dzīvoja mājā ar Nr.5a. Pieteicēja šajā laikā mācījās */vidusskola/*. Pieteicēju pēc mātes nāves paņēma pie sevis tante, pieteicēja vēl bija nepilngadīga.

Motīvu daļa

[7] Tiesa, noklausījusies administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus un pārbaudījusi lietas materiālus, atzīst, ka pieteikums ir pamatots un apmierināms daļā par Lēmuma atcelšanu, bet noraidāms daļā par morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

[8] Tiesa konstatē, ka pieteikumā norādīti pieteikuma priekšmeti: nelabvēlīga administratīvā akta (Rēzeknes pilsētas 2009.gada 13.marta lēmuma Nr.l16) atcelšana un labvēlīga administratīvā akta izdošana (pienākuma uzlikšana Rēzeknes pilsētas domei reģistrēt pieteicēju pašvaldības palīdzības saņemšanai dzīvokļa jautājumu risināšanā).

[8.1] Kā norādījis Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments, skatot pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai ir jāpārbauda, vai pastāv labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumi. Nelabvēlīgais administratīvais akts, ar kuru iestāde atteikusi apmierināt pieteicēja prasījumu, šādā gadījumā ir vērtējams vienīgi kā lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas rezultāts, tas ir, priekšnoteikums, lai persona varētu vērsties tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, bet šī nelabvēlīgā administratīvā akta atcelšana nav patstāvīgs pieteikuma priekšmets. Šāda nostādne izriet no apstākļa, ka atteikuma izdot labvēlīgu aktu, kas ir negatīvs administratīvais akts, atcelšana nedod pieteicējam labumu, kuru viņš vēlas iegūt (..). Tādu dod vienīgi labvēlīga akta izdošana. Savukārt izdot šādu aktu ir pamats vienīgi tad, ja pastāv visi tā izdošanas priekšnoteikumi. Tādēļ tiesai ir jāpārbauda, vai šie priekšnoteikumi pastāv. Šī pārbaude tiesai jāveic neatkarīgi no tā, ar kādiem apstākļiem iestāde pamatojusi savu atteikumu izdot labvēlīgu administratīvo aktu.

Gadījumā, ja tiek pieņemts lēmums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, iepriekš izdotais atteikums automātiski zaudē spēku. Tādējādi atteikuma izdot labvēlīgu administratīvo aktu atcelšana, vienlaikus neuzliekot pienākumu izdot labvēlīgu administratīvu aktu, ir bezjēdzīga, jo tā nerada tiesiskas sekas. Līdz ar to atteikuma izdot labvēlīgu administratīvo aktu tiesiskums pārbaudāms, skatot prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, nevis vērtējams kā patstāvīgs prasījums par administratīvā akta atcelšanu (*skat. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006. gada 2. novembra sprieduma lietā Nr.SKA-415/2006 17. punktu, 2007.gada 4.janvāra sprieduma lietā Nr.SKA- 14/2007 17.punktu, 2007.gada 14.marta sprieduma lietā Nr.84/2007 9.1. un 9.2.punktu*).

[8.2] Tiesas ieskatā [7.1] minētais ir attiecināms arī uz konkrēto gadījumu. Šajā gadījumā pieteicēja bija iepriekš vērsusies iestādē un iestāde atteikusi izdot labvēlīgu administratīvo aktu. Ir izdots administratīvais akts, ar kuru pieteicējas tiesiskās attiecības aktīvi nav ietekmētas. Tādējādi iestāde ir atteikusi izdot pieteicējai labvēlīgu administratīvo aktu, kas bija viņas mērķis, vēršoties iestādē.

[8.3] Ņemot vērā minēto, tiesai šajā lietā pēc būtības jāizvērtē tikai viens pieteikuma priekšmets - par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

[9] Tiesa lietā konstatē šādus faktiskos apstākļus.

[9.1] 2002.gada 12.septembrī Rēzeknes rajona Sokolku pagasttiesa pieņēmusi lēmumu Nr.1-6/3.2002 par vecāku varas pārtraukšanu *A.N.* uz nepilngadīgo bērnu *S.N.*. Lēmumā cita starp norādīts, ka bērna tēvs kopš 1999.gada nedzīvo kopā ar ģimeni, bērna audzināšanā nepiedalās, materiālu palīdzību nesniedz, ka visus šos gadus bērns dzīvoja mātes apgādībā */adrese/*. Lēmumā arī norādīts, ka pēc informācijas saņemšanas par bērna mātes miršanu, bērna tēvs ticis brīdināts par savu tēva pienākumu nepildīšanu; dzīvoklis atņemts par parādiem; pieteicēja mācoties */vidusskola/* un dzīvojot pie mātes māsīcas *I.S.* (*lietas 9.lapa*).

[9.2] 2002.gada 15.oktobrī Rēzeknes rajona Sokolku pagasttiesa pieņēmusi lēmumu Nr.1-6.5.2002 par *I.S.* iecelšanu par aizbildni *S.N.*. Lēmumā cita starp norādīts, ka pieteicēja palikusi bez dzīvokļa Rēzeknē, dzīvo pie *I.S.* no 2002.gada jūlija (*lietas 10.lapa*).

[9.3] Ar Rēzeknes rajona Sokolku pagasttiesas 2004.gada 13.janvāra lēmumu Nr.1-6/1-2004 *I.S.* atbrīvota no aizbildņa pienākumu pildīšanas sakarā ar aizbilstamās (*S.N.*) pilngadību (*lietas 11.lapa*).

[9.4] Ar Rēzeknes pilsētas domes 2005.gada 14.novembra lēmumu Nr.1.2.-54/1609, izskatot pieteicējas iesniegumu, atteikts reģistrēt pieteicēju pašvaldības palīdzības saņemšanai dzīvojamo telpu nodrošināšanā, pamatojot ar to, ka pieteicēja nav iesniegusi visus nepieciešamos dokumentus un ir citas pašvaldības iedzīvotāja (*lietas 13.lapa*).

[9.5] Ar Rēzeknes pilsētas domes 2006.gada 26.janvāra lēmumu Nr.1.2.-59/162, izskatot atkārtoti pieteicējas iesniegumu, atteikts reģistrēt pieteicēju pašvaldības palīdzības saņemšanai dzīvojamo telpu nodrošināšanā, jo pieteicēja Rēzeknē dzīvojusi līdz 1999.gada 20.oktobrim, bet pēc tam */adrese/*, tāpēc, pamatojoties uz likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14.panta trešo daļu, pieteicējai ir jāvēršas Kantinieku pagasta padomē (*lietas 15.lapa*).

[9.6] Administratīvā rajona tiesa ar 2008.gada 7.janvāra spriedumu apmierināja pieteikumu par Rēzeknes pilsētas domes 2005.gada 14.novembra lēmuma Nr.1.2.-54/1609 un Rēzeknes pilsētas domes 2006.gada 26.janvāra lēmuma Nr.1.2.-59/162 atcelšanu un administratīvā akta izdošanu un uzdeva Rēzeknes pilsētas pašvaldībai mēneša laikā pēc sprieduma spēkā stāšanās atkārtoti izdot administratīvo aktu, ar kuru tiktu izvērtētas pieteicējas tiesības būt reģistrētai pašvaldības palīdzības saņemšanai dzīvojamo telpu nodrošināšanā *(lietas 21.-26.lapa)*.

[9.7] 2008.gada 25.martā Rēzeknes pilsētas domes dzīvokļu komisija ar lēmumu

Nr.5 atteica pieteicējai reģistrēšanu pašvaldības palīdzības dzīvokļa jautājumu palīdzības reģistrā, jo pieteicēja pēc palīdzības griezās pēc sešiem mēnešiem (*lietas 27.lapa*).

Pieteicēja minēto lēmumu apstrīdēja Rēzeknes pilsētas domē.

[9.8] 2009.gada 13.martā Rēzeknes pilsētas dome ar lēmumu Nr.116 atstāja spēkā Rēzeknes pilsētas domes dzīvokļu komisijas 2008.gada 25.marta lēmumu Nr.5 un noraidīja pieteicējas prasību par morālā kaitējuma atlīdzināšanu Ls 1500 apmērā (*lietas 28.-30.lapa*).

[10] Likums „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 4.panta pirmajā daļā ir noteikta tā pašvaldība, kura sniedz palīdzību - pašvaldības palīdzību personai sniedz tā pašvaldība, kuras administratīvajā teritorijā attiecīgā persona deklarējusi savu dzīvesvietu, izņemot šā likuma 14.panta pirmās daļas 3., 4. un 5.punktā, kā arī šā panta otrajā daļā minēto gadījumu.

Minētā likuma 14.panta pirmās daļas 3.punkts nosaka, ka pirmām kārtām ar dzīvojamo telpu nodrošināmi bērni bāreņi un bērni, kuri palikuši bez vecāku gādības un audzināti bērnu aprūpes un audzināšanas iestādē, audžuģimenē vai pie aizbildņa, - pēc tam, kad beigusies viņu uzturēšanās bērnu aprūpes un audzināšanas iestādē, audžuģimenē vai pie aizbildņa, vai arī tad, kad viņi beiguši mācības izglītības iestādē, ja viņiem nav iespējams likumā noteiktajā kārtībā iemitināties agrāk aizņemtajā dzīvojamā telpā.

Minētās tiesību normas jēga ir nodrošināt jaunieša aizsardzību. Likuma teksts paredz, ka tiek aizsargāti bērni, kuri audzināti pie aizbildņa.

Lietā nav strīda par to, ka pieteicēja atbilst šai kategorijai, jo bija palikusi bez vecāku gādības un no 2002.gada oktobra tika audzināta pie aizbildņa [9.2].

[11] Tiesa konstatē, ka Atbildētāja Lēmumā atsaukusies uz likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14.panta otro, trešo un ceturto daļu.

Likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14.panta otrā daļa noteic, ka par to, ka bērni bāreņi un bērni, kuri palikuši bez vecāku gādības, kā arī personas, kuras atrodas ieslodzījuma vietās, būs jānodrošina ar dzīvojamo telpu, attiecīgās iestādes paziņo pašvaldībām, kuru pienākums ir sniegt šā veida palīdzību. Šis paziņojums izdarāms ne vēlāk kā sešus mēnešus pirms tam, kad beidzas attiecīgās personas uzturēšanās bērnu aprūpes un audzināšanas iestādē, audžuģimenē vai pie aizbildņa vai kad attiecīgā persona beidz mācības izglītības iestādē vai obligāto militāro dienestu vai arī tiek atbrīvota no ieslodzījuma vietas.

Likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14.panta trešā daļa noteic, ka bērni bāreņi un bērni, kuri palikuši bez vecāku gādības, (..) ar dzīvojamo telpu nodrošināmi tikai tad, ja tie reģistrēti šā veida palīdzības saņemšanai ne vēlāk kā sešus mēnešus pēc tam, kad ieguvuši tiesības uz nodrošinājumu ar dzīvojamo telpu.

Likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14.panta ceturtā daļa noteic, ka bērnus bāreņus un bērnus, kuri palikuši bez vecāku gādības, ar dzīvojamo telpu nodrošina tā pašvaldība, kuras teritorijā bijusi bērna dzīvesvieta līdz viņa nodošanai ārpusģimenes aprūpē.

No minētajām tiesību normām izriet, ka bērnus bāreņus un bērnus, kuri palikuši bez vecāku gādības, ar dzīvojamo telpu nodrošina tā pašvaldība, kuras teritorijā bijusi bērna dzīvesvieta līdz viņa nodošanai ārpusģimenes aprūpē, ka bērni bāreņi un bērni, kuri palikuši bez vecāku gādības, ar dzīvojamo telpu nodrošināmi tikai tad, ja tie reģistrēti šā veida palīdzības saņemšanai ne vēlāk kā sešus mēnešus pēc tam, kad ieguvuši tiesības uz nodrošinājumu ar dzīvojamo telpu un, ka par to, ka bērni bāreņi un bērni, kuri palikuši bez vecāku gādības būs jānodrošina ar dzīvojamo telpu, attiecīgās iestādes paziņo pašvaldībām, kuru pienākums ir sniegt šā veida palīdzību un šis paziņojums izdarāms ne vēlāk kā sešus mēnešus pirms tam, kad beidzas attiecīgās personas uzturēšanās bērnu aprūpes un audzināšanas iestādē, audžuģimenē vai pie aizbildņa.

[12] Lietā nav strīda par to, ka pieteicēja atbilsts tai personu kategorijai, kura nodrošināma ar dzīvojamo telpu pirmām kārtām.

Atbildētāja norāda, ka pieteicēja tikai līdz 1999.gada 20.oktobrim dzīvojusi Rēzeknē, bet pēc tam dzīvojusi */adrese/*, tāpēc pieteicējai minētā pašvaldības palīdzība bija jālūdz Kantinieku pagasta pašvaldībā, kā arī, ka pieteicēja iesniegusi iesniegumu palīdzības saņemšanai vēlāk kā sešus mēnešus pēc tam, kad ieguvusi tiesības uz nodrošinājumu ar dzīvojamo telpu.

No iepriekš minētā un lietas materiāliem tiesa secina, ka lietā pastāv strīds par pieteicējas dzīvesvietu pirms viņas nodošanas ārpusģimenes aprūpē un par to vai pieteicēja ir nokavējusi likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14.panta trešajā daļā noteikto sešu mēnešu termiņu.

[13] Tiesas ieskatā atbildētājas Lēmumā ietvertais pamatojums nav pietiekošs, lai noraidītu pieteicējas lūgumu. Tiesību norma ir jāpiemēro atbilstoši tās jēgai un mērķim un tulkošanā jāsasniedz taisnīgākais un lietderīgākais rezultāts.

[13.1] Lietā esošie materiāli [8.1 -8.2] un liecinieces *J.R.* tiesas sēdē norādītais liecina, ka pieteicēja līdz mātes nāvei dzīvojusi */adrese/* un mācījusies */vidusskola/*.

Tiesa konstatē, ka Rēzeknes pilsētas dome nebija uzaicinājusi pieteicēju sniegt viedokli par lēmuma pieņemšanu, ar kuru viņai atteica reģistrēšanu pašvaldības palīdzības dzīvokļa jautājumu palīdzības reģistrā. Līdz ar to Rēzeknes pilsētas dome ir pieļāvusi nopietnu procesuālu pārkāpumu, kas ir liedzis pieteicējai viņai ar likumu garantētās tiesības izteikt savu viedokli par lēmuma pieņemšanu, ar kuru viņai atteica reģistrēšanu pašvaldības palīdzības dzīvokļa jautājumu palīdzības reģistrā.

Administratīvā procesa likuma 62.panta pirmā daļa nosaka, ka lemjot par tāda administratīvā akta izdošanu, kurš varētu būt nelabvēlīgs adresātam vai trešajai personai, iestāde noskaidro un izvērtē adresāta vai trešās personas viedokli un argumentus šajā lietā. Uzklausīšana iestādē nepieciešama faktisko apstākļu noskaidrošanai, lai varētu pieņemt objektīvu lēmumu, kā arī noskaidrot patieso situāciju par pieteicējas dzīvesvietu pirms nonākšanas ārpusģimenes aprūpē.

Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments vairākos spriedumos, atsaucoties uz juridisko literatūru, ir norādījis, ka administratīvā procesa dalībnieku uzklausīšana ir viens no svarīgākajiem procesuālā taisnīguma nodrošināšanas līdzekļiem un kā loģiskais pamatojums prasībai pēc uzklausīšanas ir apstāklī, ka uzklausīšanas stadijā jau pirms lēmuma pieņemšanas ir iespējams noskaidrot visas domstarpības un atrast pareizāko risinājumu *(skat., piemēram, Senāta 2004.gada 7.septembra spriedumu lietā Nr. SKA-120 un 2005.gada 7.jūnija spriedumu lietā Nr.171)*.

Tiesa uzskata, ka šis procesuālais pārkāpums ir atzīstams par būtisku pārkāpumu, kas pats par sevi ir ietekmējis pieņemtā lēmuma saturu.

[13.2] Atbildētājas rīcībā, pieņemot Lēmumu, bija dokumenti par to, ka pieteicējai no 2002.gada oktobra ir iecelts aizbildnis, kas dzīvoja Kantinieku pagastā. Tiesas ieskatā šis fakts liecina, ka atbildētāja visticamāk ir kļūdaini pieņēmusi, ka pieteicēja jau no 1999.gada ir Kantinieku pagasta iedzīvotāja.

[13.3] Likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14.panta otrā daļa noteic, ka par to, ka bērni bāreņi un bērni, kuri palikuši bez vecāku gādības, kā arī personas, kuras atrodas ieslodzījuma vietās, būs jānodrošina ar dzīvojamo telpu, attiecīgās iestādes paziņo pašvaldībām, kuru pienākums ir sniegt šā veida palīdzību. Šis paziņojums izdarāms ne vēlāk kā sešus mēnešus pirms tam, kad beidzas attiecīgās personas uzturēšanās bērnu aprūpes un audzināšanas iestādē, audžuģimenē vai pie aizbildņa vai kad attiecīgā persona beidz mācības izglītības iestādē vai obligāto militāro dienestu vai arī tiek atbrīvota no ieslodzījuma vietas.

Minētā tiesību norma noteic iestādes pienākumu paziņot pašvaldībai par to, ka bērni bāreņi un bērni, kuri palikuši bez vecāku gādības būs jānodrošina ar dzīvojamo telpu un šis paziņojums izdarāms ne vēlāk kā sešus mēnešus pirms tam, kad beidzas attiecīgās

personas uzturēšanās bērnu aprūpes un audzināšanas iestādē, audžuģimenē vai pie aizbildņa.

Tiesa konstatē, ka minēto paziņojumu Sokolku pagasttiesa nav nosūtījusi atbildētājai.

Tiesa secina, ka minētais apstāklis nevarēja ietekmēt atbildētājas Lēmumu, ja atbildētāja būtu pēc būtības, nevis formāli, izskatījusi pieteicējas iesniegumu.

Likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14.panta trešās daļas norādīšana administratīvajā aktā, tiesas ieskatā nav pietiekoši pamatota, kā arī nav saprotams, kādēļ dotā tiesību norma liedz pieteicējai tiesības saņemt sociālo palīdzību.

[14] Tiesa atzīst, ka atbildētāja, pārbaudot pieteicējas iesniegumu un tam pievienotos dokumentus, konstatējusi, ka uz pieteicēju nav attiecināma neviena no minētajām tiesību normām, kas dotu pieteicējai tiesības tikt reģistrētai pašvaldības palīdzības saņemšanai dzīvojamo telpu nodrošināšanā, līdz ar to viņa nav atzīstama par subjektu, kuru būtu jāreģistrē pašvaldības palīdzības saņemšanai dzīvojamo telpu nodrošināšanā. No lēmuma konteksta izriet, ka atbildētāja uzskatījusi, ka konkrētajā gadījumā izdodams obligātais administratīvais akts, līdz ar to atbildētāja nav vērtējusi lietderības apsvērumus pārsūdzētā lēmuma izdošanai.

[14.1] Kā atzinusi Satversmes tiesa 2007.gada 28.februāra lēmumā lietā Nr. 2006-41-01 – obligātā administratīvā akta mērķis ir noteikt precīzu iestādes izturēšanos visos normā paredzētajos tipiskajos gadījumos. Tādējādi likumdevējs ir garantējis tiesisko drošību un paredzamību gan privātpersonām, gan valstij. Tā kā likumdevējs ir pieņēmis, ka, iestājoties konkrētiem faktiskiem apstākļiem, valsts pārvaldei ir pienākums izdot noteikta satura administratīvo aktu, valsts pārvaldes iestādes rīcības brīvība šajā gadījumā ir samazināta līdz minimumam (..). Tomēr demokrātiskā tiesiskā valstī valsts pārvaldei ir jātiecas nodrošināt taisnīgumu. Nav pieļaujama formāla apstrīdēto normu piemērošana, ignorējot faktiskos apstākļus, kas konkrētu gadījumu būtiski atšķir no citiem gadījumiem, kuros likumdevējs ir paredzējis noteiktu valsts varas izmantošanas veidu.

Netipiskajos gadījumos, (..) iestādei ir tiesības atkāpties no tiesisko seku īstenošanas. Tomēr šādai atkāpei ir jābūt pamatotai ar īpašiem, uzrādāmiem un pārliecinošiem argumentiem (..) . Viens no šādiem gadījumiem varētu būt samērīguma pārbaude tad, ja ar obligāto administratīvo aktu tiek ierobežotas personas pamattiesības (..).

Tiesa atzīst, ka konkrētajā gadījumā rezultāts, kāds ir sasniegts, pieņemot obligāto administratīvo aktu (formāla tiesību normu piemērošana) nav samērīgs ar pieteicējas interešu ierobežojumu. Tiesa konstatē, ka atbildētāja, pieņemot Lēmumu, kā galveno argumentu ir minējusi to, ka pieteicēja ir nokavējusi likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14.panta trešajā daļā noteikto sešu mēnešu termiņu. Atbildētāja nav ņēmusi vērā to, ka pieteicēja ir bārene, un to, ka pieteicēja uzreiz pēc pilngadības sasniegšanas nebija patstāvīgi spējīga risināt dzīvokļa jautājumus.

No minētā izriet, ka pieteicējas situācija konkrētajā gadījumā atzīstama par *netipisku*, jo pieteicēja atbilst visiem likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14.pantā noteiktajiem kritērijiem, tikai formāli atzīstams, ka viņa ir nokavējusi likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14.panta trešajā daļā noteikto sešu mēnešu termiņu.

[14.2] Kā atzinis E.Levits rakstā „Samērīguma princips un obligātais administratīvais akts" (publicēts 2007.gada 27.marta laikraksta „Latvijas Vēstnesis" pielikumā „Jurista vārds" Nr. 13) likuma formāla piemērošana netipiskos gadījumos pēc būtības ir likuma neparedzēta, nejauša piemērošana situācijās, kas gan formāli izpilda likuma normas tiesisko sastāvu, bet neņem vērā *visus* konkrētā gadījuma nozīmīgos apstākļus. Likuma piemērošana šādos gadījumos – it sevišķi, ja likums paredz, ka iestādei

nav rīcības brīvības, kas dotu tai iespēju atrast adekvātākās tiesiskās sekas, bet, ka tai jāizdod obligātais administratīvais akts, konkrētā gadījumā (ietverot arī papildu apstākļus, kas padara šo gadījumu par netipisku) – bieži var novest pie tā, ka obligāti izdodamais administratīvais akts ir *nesamērīgs*.

Saskaņā ar Satversmes tiesas 2007. gada 28. februāra lēmumu lietā Nr. 2006-41-01 šādus gadījumus – kad samērīguma princips ir pārkāpts tādēļ, ka iestāde netipiskā gadījumā ir izdevusi obligātu administratīvu aktu, kas konkrētajā gadījumā ir nesamērīgs – var koriģēt tiesa administratīvā procesa ietvaros.

Faktiski tas nozīmē, ka tiesai attiecīgajā likuma normā ir "jāielasa" rīcības brīvība un jāpiemēro tādas sekas, kas konkrētajam netipiskajam gadījumam būtu adekvātas (samērīgas).

Tā kā samērīguma princips tiek piemērots nelabvēlīga administratīvā akta gadījumā, tad tas praktiski nozīmē, ka, neraugoties uz to, ka likums paredz izdot obligātu (un adresātam nelabvēlīgu) administratīvu aktu, tiesa var šādu aktu atcelt, vai – ja tādā veidā tomēr iespējams labāk īstenot likumdevēja hipotētisko gribu – tā vietā noteikt citu noregulējumu, kurš nav nesamērīgs.

E.Levita rakstā arī atzīts, ka šāda tiesas rīcība ir nepieciešama gadījumos, ja ar administratīvo aktu tiek ierobežotas personas pamattiesības.

[14.3] Konkrētajā gadījumā ar administratīvo aktu noraidīts pieteicējas lūgums reģistrēt viņu pašvaldības palīdzības saņemšanai dzīvojamo telpu nodrošināšanā.

Kaut Latvijas Republikas Satversmē nav garantētas personas tiesības uz mājokli, tiesa atzīst, ka atbilstoši Satversmes 109. pantam, kas ietverts Satversmes VIII nodaļā „Cilvēka pamattiesības", ikvienam ir tiesības uz *sociālo nodrošinājumu* vecuma, darbnespējas, bezdarba un *citos likumā noteiktajos gadījumos*.

Pieteicēja ir bārene, viņai būtiski samazināta iespēja pašai nodrošināt sev dzīvojamo platību.

Atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 32. pantam sociālās palīdzības mērķis ir sniegt materiālu atbalstu krīzes situācijā nonākušām trūcīgām ģimenēm (personām), lai apmierinātu to pamatvajadzības un veicinātu darbspējīgo personu līdzdarbību savas situācijas uzlabošanā. Kā jau norādīts iepriekš, pieteicējai vecuma dēļ ir būtiski samazinātas iespējas savas situācijas uzlabošanā.

Atbilstoši minētā likuma 1.punktā ietvertajai legāldefinīcijai, personas pamatvajadzības ir ēdiens, apģērbs, *mājoklis*, veselības aprūpe, obligātā izglītība (11.punkts).

Konkrētajā gadījumā pieteicēja savu mājokļa pamatvajadzību apmierina, dzīvojot augstskolas kopmītnēs, ar kurām pieteicēja tiek nodrošināta tikai uz mācību laiku.

Ņemot vērā pieteicējas vecumu, tiesa secina, ka pieteicējai ir ievērojami ierobežota iespēja īrēt dzīvojamo platību kādā fiziskās vai juridiskās personai piederošajā dzīvojamajā mājā.

Tiesas ieskatā vienīga iespēja sniegt pieteicējam palīdzību dzīvokļa jautājuma risināšanā ir reģistrēt viņu pašvaldības palīdzības saņemšanai dzīvojamo telpu nodrošināšanā.

APL 253. panta sestā daļa noteic, ka, ja nepieciešams, tiesa uzdod iestādei atceltā vai par spēkā neesošu atzītā administratīvā akta vietā izdot jaunu administratīvo aktu. Lemjot par jauna administratīvā akta izdošanu, iestāde ņem vērā tiesas nolēmumā konstatētos faktus un juridiskos apsvērumus.

Ievērojot spriedumā minētos apsvērumus, tiesa atzīst, ka pārsūdzētais lēmums ir

atceļams un uzdodams atbildētājai atceltā lēmuma vietā izdot jaunu pieteicējam labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru pieteicēja tiktu reģistrēta pašvaldības palīdzības saņemšanai dzīvojamo telpu nodrošināšanā.

[15] Administratīvā procesa likuma 92.pants noteic, ka ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību. Atbilstoši minētajam prasījums par atlīdzinājumu ir nesaraujami saistīts ar konkrētu administratīvo aktu vai faktisko rīcību *(sk. Senāta 2006.gada 12.septembra lēmuma lietā Nr.SKA-511/2006 10.punktu; 2008.gada 28.janvāra lēmuma lietā Nr.SKA-143/2008 12.punktu).*

Administratīvā procesa likuma 94.panta ceturtā daļa noteic, ka atlīdzināšanas pienākumu attiecīgais publisko tiesību subjekts var izpildīt, atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms zaudējuma vai kaitējuma nodarīšanas, vai, ja tas nav vai nav pilnībā iespējams vai nav adekvāti, samaksājot atbilstīgu atlīdzinājumu naudā.

Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 9.pants noteic morālā kaitējuma jēdzienu. Šā likuma 11.panta trešā daļa noteic, ka morālā kaitējuma atlīdzināšanas tiesiskais pamats uzskatāms par pierādītu, ja ir pierādīts fiziskās personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums. Privātpersonai ir pienākums norādīt morālā kaitējuma atlīdzinājuma apmēru.

Atbilstoši šā likuma 14.panta trešajai un ceturtajai daļai morālā kaitējuma atlīdzinājumu nosaka apmērā līdz 3000 latiem. Ja nodarīts smags morālais kaitējums, atlīdzinājumu var noteikt apmērā līdz 5000 latiem, bet, ja nodarīts kaitējums dzīvībai vai sevišķi smags kaitējums veselībai, maksimālais atlīdzinājuma apmērs var būt līdz 20 000 latiem. Ja iestāde vai tiesa, izvērtējot konkrētā gadījuma apstākļus, konstatē, ka privātpersonas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums nav smags, morālā kaitējuma patstāvīgs vai papildu atlīdzinājums var būt iestādes rakstveida vai publiska atvainošanās.

Šā likuma 22.pants noteic iestādes lēmuma par zaudējuma atlīdzinājumu pārsūdzēšanas kārtību.

Secināms, ka gan Administratīvā procesa likuma 94.panta ceturtā daļa, gan Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta trešā un ceturtā daļa noteic morālā kaitējuma (Administratīvā procesa likuma 94.panta ceturtā daļa – tostarp morālā kaitējuma) atlīdzināšanas pienākuma izpildes veidus, kā arī atlīdzinājuma apmēru.

No šīm tiesību normām ir secināms, ka atlīdzināšanas pienākumu iestāde var izpildīt, atjaunojot stāvokli, kāds bija pirms kaitējuma nodarīšanas (restitūcija), atvainojoties vai atlīdzinot kaitējumu naudā. Kā Senāts savā praksē jau norādījis iepriekš, morālā kaitējuma atlīdzināšanas gadījumā, morālais kaitējums nosakāms atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus (*sk. Senāta 2006.gada 17.janvāra sprieduma lietā Nr.SKA-8/2006 17.3.punktu*).

Tāpēc tiesa atzīst, ka vispirms ir vērtējams, vai kaitējums nav atlīdzināms ar restitūciju (tiesiskā stāvokļa atjaunošanu). Ja tiesa atzīst, ka tiesiska stāvokļa atjaunošana ir konkrētā kaitējuma atbilstošs atlīdzinājums, tai nav jāturpina izvērtējums attiecībā uz atlīdzinājuma noteikšanu naudā. Tiesa arī norāda, ka Administratīvā procesa likuma 94.panta ceturtajā daļā paredzētā atlīdzinājuma pienākuma izpilde ar restitūciju (tiesiskā stāvokļa atjaunošanu) ir saprotama plašākā nozīmē, proti, atlīdzinājuma pienākums var tik izpildīts arī ar tāda stāvokļa nodibināšanu, kas apmierina personas prasību iestādei, šajā gadījumā – reģistrēt pieteicēju pašvaldības palīdzības dzīvokļa jautājumu palīdzības reģistrā.

Līdz ar to tiesa secina, ka nav jāpiemēro Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma normas, kas reglamentē atlīdzinājuma apmēru naudā.

[16] Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments spriedumā lietā SKA - 505 (2009.gada 17.novembris ir norādījis): „No Administratīvā procesa likuma 94.panta ceturtās daļas teikuma uzbūves izriet, ka primārais atlīdzinājuma veids ir iepriekšējā stāvokļa atjaunošana. Iepriekšējā stāvokļa atjaunošanas iespēja aplūkojama no diviem skatu punktiem: a) tiesiskā iespējamība; b) faktiskā iespējamība. (..)

Senāts piekrīt pieteicējai, ka valsts sākotnēji neatzīto subjektīvo tiesību īstenošanai piespiedu kārtā ir bijis jāpieliek vairāk pūļu un jāpatērē vairāk laika nekā tad, ja strīda ar valsti nebūtu, tomēr dalība šādā procesā nav vērtējama kā tāda, kas sagādā pati par sevi būtiskas morālas ciešanas. Nenoliedzami, tā sagādā neērtības, taču dalība administratīvās procedūrās, strīdos vēl nenozīmē, ka tas rada atlīdzināmas morālas ciešanas. Pretējā gadījumā jebkuru saskarsmi ar citu personu, kurā nākas strīdēties, mums būtu jāvērtē kā morālas ciešanas radošu, par kuru pienāktos atlīdzinājums. Lai visa sabiedriskā dzīve nepārvērstos par tiesvedības jomu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu, atlīdzināms naudā ir vienīgi būtisks morālais kaitējums, tāds, kuru ar prasītā labuma piešķiršanu vairs nevar nedz juridiski, nedz faktiski atlīdzināt.”

Pārbaudot konkrētās lietas faktiskos apstākļus, tiesa atzīst, ka nepastāv tiesisku šķēršļu atcelt Lēmumu, līdz ar to tiesiskā un faktiskā stāvokļa atjaunošana notiks ar tāda stāvokļa nodibināšanu, kas apmierina personas prasību iestādei, šajā gadījumā – reģistrēt pieteicēju pašvaldības palīdzības dzīvokļa jautājumu palīdzības reģistrā. Tiesa arī nekonstatē, ka procesa ietvaros pašvaldība būtu veikusi kādas darbības, kas pārsniegtu procesuālos ietvarus, ko nosaka procesa virzība.

Kā jau norādīja Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments, dalība administratīvajās procedūrās nenozīmē, ka tā rada atlīdzināmas morālas ciešanas.

Morālā kaitējuma atlīdzības pamats ir apstākļi, kas neatkarīgi no personas subjektīvā viedokļa, liecina, ka personai ir nodarīts kaitējums, kura atlīdzināšana nav iespējama ar iepriekšējā stāvokļa atjaunošanu. Pamatā morālā kaitējuma atlīdzināšana ir saistīta ar sakropļojumu, goda un cieņas aizskārumu, būtiskiem cilvēktiesību pārkāpumiem (piemēram, prettiesiska brīvības atņemšana u.c.).

Saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta ceturto daļu par mantisko zaudējumu neuzskata laiku un pūles, ko privātpersona veltījusi konkrētās lietas risināšanai.

Pieteicējas aizskārums saistās vienīgi ar neērtībām, ko radīja piedalīšanās administratīvajā procesā iestādē un tiesā, bet kā jau tika norādīts iepriekš likumdošanas normās un arī tiesu praksē ir atzīts, ka šādā veidā radušies zaudējumi un/vai morālais kaitējums netiek atlīdzināti. Līdz ar to tiesa secina, ka pieteicējas pieteikums daļā par morālā kaitējuma atlīdzināšanu ir noraidāms.

[17] Saskaņā ar APL 126.panta pirmo daļu, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Ievērojot to, ka pieteicējas pieteikumu tiesa daļā ir apmierinājusi, no atbildētājas par labu pieteicējai ir piespriežama samaksātā valsts nodeva Ls 20 (divdesmit latu) apmērā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251., 254.panta trešo daļu, 289.-291.pantu, tiesa

nosprieda

apmierināt *S.N.* pieteikumu.

Uzdot Rēzeknes pilsētas domei viena mēneša laikā no sprieduma stāšanās spēkā izdot pieteicējai labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru *S.N.* tiek reģistrēta pašvaldības palīdzības saņemšanai dzīvojamo telpu nodrošināšanā.

S.N. pieteikumu daļā par morālā kaitējuma atlīdzināšanu Ls 1500 apmērā noraidīt.

Piespriest par labu pieteicējai no Rēzeknes pilsētas pašvaldības viņas samaksāto valsts nodevu Ls 20 (divdesmit latu) apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas Administratīvajā apgabaltiesā, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā.

Tiesnesis (paraksts) S.Linkevičs

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas

tiesnesis _____ S.Linkevičs
Rēzeknē, 2010.gada 26.martā.